

Varskóð, ið boðar frá møguligum húsagangi:

Pengastreymurin skal gerast upp

Ár um ár missa fleiri ósek áogn hjá fyrirkum, ið stýra sínum eina húsagangi. Var tað kravt, at fyrirkur skuldu leggja fram, hvussu nógvur kontantur peningur streymaði inn og út, so hevði borið til at gjørt vart við vandan fyrri húsagangi í betri tíð, - til frama fyrri fyrirkuna ella tey, ið eiga áogn hjá henni

Tað hendir fleiri ferðir millum ár og dag, at fyrirkur fara av knórnum. Í mongum førum hevur hevur hetta útlit verið greitt fyrri eiganum so leingi, at teir beinleiðis hava stýrt gongdini í húsaganginum soleiðis, at teir sleppa sum frægast.

TVÆR UPPGERÐIR...

Hetta vil stutt sagt siga, at partafelagið ella hvat tað er, verður tømt fyrri virðir; virðini verða seld (so ella so) og harvið flutt í onnur nøvn.

Men hvussu við roknskapinum? Sigur hann ikki frá í nóg góðari tíð, so áognarar kunnu gera síni krøv galdandi, meðan væl er?

Galdandi roknskaparkrøv eru, at allar fyrirkur hvørt ár skulu gera ein ársroknskap; hann skal umfata ein rakstrarroknskap (inntøkur og útreiðslur í sambandi við virksemd) og eina figgarstøðu (ogn og skuld.

...ERU IKKI ALTÍÐ NÓG MIKID

Men tað er ikki altíð, at hesi tøl eru nóg mikið til at vísa, hvussu sunn fyrirkur er. Tey kunnu vera 'sminkað', sum úkið verður til (t.d. kann virðið á goymslum setast hægri enn veruliga virðini); og hóast ikki er pyntað uppá tey, so kunnu tey saktans geva eina misvisandi mynd av førleikanum hjá eini fyrirku at standa seg framyvir.

FJADRAROK VIÐ NULLUM

Danski grannskoðarin Jacob Schøiler skjeyt stutt fyrri júl upp, at gera eina figgar-ella likviditets-uppgerð aftrat teimum kravdu roknskapinum (Berlingske Tiden- de 21. des. 1990). Til- evnið er danska stórfyrirkur Nordisk Fjer, sum fór á húsagang í heyst, við teirri avleiðing, at bæði partaeigarar, láni-

stovnar og aðrir áognarar mistu fleiri miljardir krónur tilsamans.

REIÐUR PENINGUR NÓGV AT SIGA

Eftir hesum uppskoti skal veruligi peningastreymurin hjá fyrirkuni gerast upp, so til ber at siggja evni hennara til at gjalda tað, onnur hava til góðar hjá henni, og evnum hennara til at 'biða' eftir komandi inntøkum.

Fyrir at gera eina slíka uppgerð nýtist tær bert töluni í ársroknskapinum, og tær nýtist ikki innlit í viðurskiptini hjá fyrirkuni annars, skrivur Schøiler og leggur aftrat, at at ein slík uppgerð verður púra órð av, hvussu goymsla og onnur aktiv verða sett í virði.

'BÍÐIEVNI'

Ein fyrirkur kann hava stórliga veksandi sølu, men fær ikki peningin frá keypara samstundis sum

vörin verður latin av hondum. Hetta verður bókført sum inntøka á rakstrarroknskapinum, og sum útistandandi á figgarstøðuni; hetta minus kann so pyntast upp á við at seta ymisk aktiv upp í virði. Undir øllum umstøðum hevur fyrirkur ongan kenntan pening fingið, og tað ger rakstrarförleika hennara verri.

Annað dømi kann vera komandi inntøkur, eitt nú innan aling. Hóast útlitini eru sera bjørt fyrri stórum inntøkum, so ganga kortini tvey ár, frá tí at sett verður út, til fiskurin fer at geva inntøku. T.v.s., at sama hvussu bjørt søluútlitini er, so er tað ikki nóg

Johs. Berg er nýliga farin á húsagang við fleiri fyrirkum. Hvussu nógv áognarar missa, er óvist, men teir kundu óivað mist minni

Mio. kr.	1986/87	1987/88	1988/89
Likvide beholdn. ved årets slutn.	62	100	162
Likvide beholdn. ved året begynd.	33	62	100
Årets likviditetsforskydning	29	38	62
Heraf kom fra udv. af aktiekap.	95	-	164
	-66	38	-102
Udbytte til aktionærerne	21	25	35
	-45	63	-67
Låneoptagelse - netto	175	662	726
Cash-flows	-220	-599	-793
Investeringer i anlægsaktiver (ejendomme og maskiner m.v.)	346	586	463
Driftens likviditetsbidrag	126	13	330

Jacob Schøiler, statsautoriserður grannskoðari hevur gjørt eina likviditets-uppgerð fyrri Nordisk Fjer. Hon er gjord við almennu roknskapinum sum grundarlag, og er sera sigandi, tí hon verður ikki ávirkað av, um pyntað er upp á hesar. Uppgerðin vísir, at meðan fyrirkur í 1986/87 hevði eitt pluss í reidum peningi uppá 126 mió. krónur, so var talan um eitt minus upp á 13 mió. krónur í 1987/88, og í 1988/89 var tað farið heilt upp á 330 miljónir krónur. Likviditets-uppgerðin vísir, at hóast bæði rakstrarroknskapur og figgarstøða hava sæð væl ella hampuligt út, so hevur grund longu í 1988 verið grund fyrri at halda, at fyrirkur ikki var før fyrri at halda sínar skyldur

mikið fyrri at yvirleva: hevur fyrirkur ikki pening at keypa fóður fyrri hesa tíðina, so fer hon av knórnum, áðrenn hon byrjar at fáa inntøkur av fiskinum.

EINKI NÝTT, MEN ER IKKI KRAVT

Ein slík uppgerð er einki nýtt fyrirbrigdi, og tað ger danski grannskoðarin eisini vart við. Tað er eisini vanligt, at grannskoðarar gera slíkar uppgerðir til nevndina hjá fyrirkum. Men tað

er einki beinleiðis krav, og hvørki aðalfundurin og tíansheldur partafelags-skrásetingin hava krav upp á likviditets-uppgerðina.

Schøiler sigur, at ein slík broyting ikki hevur við sær eina nýggja tulkning av Ársregnskabsloven. T.v.s., at tað einasta, sum krevst, er ein lítill lógarbroyting, sum sigur, at umframt rakstrarroknskap og figgarstøðu, skal ársroknskapurin eisini umfata eina likviditets-uppgerð.

ówh

Føroyskur grannskoðari:

FRÁLÍKT HUGSKOT

Men má vera galdandi sum alment krav yvir ein kamb

Ein føroyskur grannskoðari, sum vit hava tosað við, sigur, at hetta er eitt gott hugskot. Ein likviditets-uppgerð er ein 'lampa', sum hann tekur til, sum blinkar, tá vandi er á ferð, og tí verður hon mangan gjord til nevndina; ein grannskoðari hevur skyldu til at gera vart við tað, um ein fyrirkur er ella kann verða illa fyrri.

- Skal ein slík

uppgerð leggjast við bæði til aðalfund og partafelags-skrásetingin, so skal tað verða kravt av øllum grannskoðarum, sigur hann og greinar tað út:

- Fer ein ella bert nakrir grannskoðarar av sínum eitingum at gera eina likviditets-uppgerð til fastan roknskapartátt, so verða teir skjótt við sviðið so í kappingini um viðskiftafólkin.

ówh

